Татарстан Республикасы Әтнә муниципаль районы
Өҗем авыл җирлеге Советы Карары

«11»сентябрь 2020ел **№ 131**

Татарстан Республикасы Әтнә районы « Өҗем авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә этләрне һәм мәчеләрне тоту кагыйдәләрен раслау турында.

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында "06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 14 статьясы нигезендә, «хайваннар белән җаваплы эш итү һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 27.12.2018 ел, № 498-ФЗ Федераль законның хокукый нигезләмәләренә таянып, Өҗем авыл җирлеге Советы карар чыгарды:

1.Татарстан Республикасы Әтнә муниципаль районы « Өҗем авыл җирлеге» "муниципаль берәмлеге территориясендә этләрне һәм мәчеләрне тоту кагыйдәләрен расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында, шулай ук Әтнә муниципаль районының рәсми сайтында Интернет «мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә http://atnya.tatar.ru веб–адресы буенча урнаштырырга

3.Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз җаваплылыгымда калдырам.

Әтнә муниципаль районы
Өҗем авыл җирлеге башлыгы А.Т. Вәлиев

Татарстан Республикасы Әтнә муниципаль районы
Өҗем авыл җирлеге Советының
2020 елның«11» сентябрендәге 131 номерлы карарына
1 нче номерлы кушымта

Татарстан Республикасы Әтнә районы « Өҗем авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә этләрне һәм мәчеләрне тоту кагыйдәләре.

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Әтнә муниципаль районының «Өҗем авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә (алга таба - «кагыйдәләр») этләрне һәм мәчеләрне тотуның әлеге кагыйдәләре йорт хайваннары хуҗаларының (алга таба - «хайваннар») бурычларын һәм җаваплылыгын билгели, йорт хайваннары белән гуманлы эш итү, фатирларда, йортларда, хуҗалык итүче субъектларда хайваннарны тоту өлкәсендә бердәм һәм мәҗбүри нормалар һәм таләпләр билгели; хайваннарны урамда йөртү һәм транспортлауны оештыру.

1.2. Кагыйдәләр торак пунктларда хайваннарны тотуга, торак пунктларның санитар торышына, хайваннарны саклауга таләпләрне билгеләүче Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары нигезендә эшләнгән һәм милек рәвешләренә һәм ведомство буйсынуына карамастан, барлык физик һәм юридик затларга кагыла.

1.3. Хайваннарга карата мөлкәт турында Россия Федерациясе Граждан кодексы белән билгеләнгән гомуми кагыйдәләр кулланыла. Хайван суд карары буенча хуҗасыннан яки гамәлдәге законнарда каралган башка тәртиптә тартып алынырга мөмкин.

1.4. Хайванның хуҗасы булып хайванны (этне, мәчене) караучы физик яки юридик зат санала, шул исәптән хуҗасыз хайваннарны тоту өчен кабул иткән затлар да. Физик затка караган территориядә даими яшәүче хайван әлеге физик затның хайваны булып санала. Предприятие (учреждение, оешма) территориясендә урнашкан һәм саклау яки башка функцияләрне үтәргә тиешле хайван әлеге юридик затныкы дип санала.

2. Хайваннар хуҗаларының бурычлары

Хайваннар хуҗалары бурычлы:

2.1. Гамәлдәге санитар кагыйдәләрне һәм гигиеник нормативларны үтәү, эпидемиягә каршы, эпизоотиягә каршы һәм санитар - гигиена чараларын үтәү өлешендә халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү өлкәсендәге законнарны үтәргә.

2.2. Ветеринария һәм җәмәгать куркынычсызлыгы таләпләрен үтәргә, хайванның үз-үзен тотышын тәэмин итәргә, физик һәм юридик затлар милкенә, муниципаль

милеккә анда ул тирә-юньдәгеләр өчен куркыныч тудырмаска

2.3. Үз хайваннарына кирәкле күләмдә азык-төлек һәм су бирергә, төр һәм токым ихтыяҗларына туры китереп йөрергә, зоогигиеник тоту кагыйдәләрен үтәргә.

2.4. Кануннарда билгеләнгән тәртиптә хайванны теркәүне һәм тәңгәлләштерүне тәэмин итәргә.

2.5. Кичекмәстән кешене яисә башка хайванны тешләгән хайванны, хайванны карау өчен һәм, кирәк булганда, бинаны карантинлаштыру өчен, Татарстан Республикасы дәүләт ветеринария хезмәте учреждениесенә илтеп бирергә.;

2.6. Шунда ук хайван чире белән авырган очракта, дәүләт ветеринария хезмәте белгеченә мөрәҗәгать итәргә, йә нинди авыруга шикләнергә.

2.7. Кичекмәстән Татарстан Республикасы дәүләт ветеринария хезмәте учреждениесенә хайваннарның кинәт үлү очраклары, аларның гадәти булмаган вакыты, кинәт агрессиясе яки хайванның башка хайваннар тешләгән очраклары турында хәбәр итәргә.

2.8. Үлгән хайваннарның мәетләрен ташларга һәм үлгән хайваннарны үз белдегең белән күмүгә юл куймаска, биологик калдыкларны утильләштерүнең ветеринария-санитария кагыйдәләре нигезендә хайваннарның мәетләрен утильләштерүне тәэмин итәргә.

2.9. Алга таба хайванны тоту мөмкин булмаганда, хуҗасы аны башка гражданнарга яки оешмаларга тапшырырга тиеш. Хайваннан баш тарту милекченең хайванга карата хокукларын һәм бурычларын туктатуга һәм аны башка затларга тапшырганчы туктатуга китерми.

3. Хайваннарны тотуга карата куела торган таләпләр

3.1. Хайваннарны карап тотуга карата гомуми таләпләр: хайваннарны теркәү һәм тәңгәлләштерү; хайваннарны карау, профилактик прививкалар, диагностик тикшеренүләр өчен ветеринария дәвалау-профилактика учреждениесенә даими кертү; хайваннарның һәм аның янәшәсендәге территориянең санитария торышын тоту. Гомуми файдалану урыннарында, балалар мәйданчыкларында, тротуарларда һ. б. хайваннарга калдырылган экскрементлар хайваннар хуҗасы тарафыннан чистартылырга тиеш; төнлә һәм урамда тынычлыкны тәэмин итү; хайваннарны урамда урамда йөргәндә, хуҗалары Озак вакытка элемтәдә калдырмыйча гына, җәмәгать урыннарында күзәтүчесезлекне булдырмау.

3.2.Тыю:

- этләрне кешеләргә яки хайваннарга, кагыйдәләргә туры китереп, үз-үзеңне саклау һәм

дрессурадан тыш, этләрне кешеләргә яки хайваннарга юнәлдерергә; күп фатирлы йортларның гомуми кулланылыштагы урыннарында (баскыч күзәнәкләрендә, гомуми балконнарда, кухняларда, коридорларда, йортларның чормакларында, подвалларында һәм башка бүлмәләрдә) хайваннарны тотарга; йорт хайваннарын мөстәкыйль йөртү өчен хайваннар чыгарырга;; хайваннарның тиреләрен, итен, башка чималын куллану максатыннан хайваннарны үрчетергә, тотарга һәм агуларга; 14 яшьтән яшьрәк затларга сакчылар, сугышчылар, эре токымнарга караган этләрне мөстәкыйль рәвештә урамда йөртергә.

3.3. Фатирларда һәм йортларда хайваннарны тоту тәртибе: бер гаилә белән мәшгуль фатирларда да, Коммуналь фатир бүлмәләрендә дә хайваннарны тоту рөхсәт ителә. Коммуналь фатир бүлмәләрендә хайваннарны тоту күршеләрдә медицина күрсәтмәләре булмаганда һәм аларның язма ризалыгы булганда рөхсәт ителә; хайванның хуҗасы яки аның вәкаләтле затыннан башка читкә чыгуы мөмкин булмаганда, хайванның милек хокукында яки башка хокукта булган җир участогы территориясендә этне ирекле тоту рөхсәт ителә; гомуми файдаланудагы йортларда этне ирекле тоту, шулай ук аны төнлә саклау хезмәте күрсәтү өчен бары тик килешкәндә генә чыгару рөхсәт ителә.; торак урыннарда асрала торган терлекләр саны аларга зоогигеник таләпләр нигезендә тоту шартларын тәэмин итү мөмкинлеге белән чикләнә. Фатирларда хайваннар, шул исәптән хуҗасыз хайваннар өчен приютлар һәм питомниклар оештыру тыела; милектә яки җир участогы булган эт хуҗаларына, участокка кергәндә, ишегалдында эт булу турында кисәтү язуы урнаштырырга кирәк. Башка оешмалар, тиешле билгеләр (язулар) мәҗбүри урнаштырылган очракта, территорияләре белән йөрүне тыюны билгеләргә хокуклы; күзәтүчесез хайваннар йорт хуҗаларыннан башка, хайваннар белән эш итүне җайга сала торган норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә тоту өчен, йорт хуҗаларыннан башка тартып алынырга һәм приютка тапшырылырга тиеш. Ауланган хайваннар турында мәгълүмат һәркем өчен ачык.

3.4. Хуҗалык итүче субъектлар тарафыннан терлекләрне тоту:

хайваннарны карап тоту хайваннарны даими карау белән тәэмин ителгән очракта рөхсәт ителә; оешма-учреждениеләрдә, предприятиеләрдә, әлеге максат өчен махсус җиһазландырылган биналар (урыннар) булмаганда, хайваннарны тоту тыела; хуҗалык итүче субъектка хайваннарның контрольсез үрчүенә юл куймас өчен, хайваннарны стерилизацияләргә киңәш ителә; предприятие хайваннарны тоту хуҗалык итүче субъектның эшчәнлек спецификасын исәпкә алып башкарылырга тиеш һәм әлеге һәм якын-тирә территориядәге кешеләр куркынычсызлыгы нормаларына туры килергә

тиеш.; предприятие территориясен саклау өчен вольерларда яки бәйдә булган сакчыл этләрне җибәрергә кирәк, бу территориядә килүчеләрнең булмавына инанып, предприятие территориясенә кергәндә, кергәндә, этләрнең территориясен саклау турында кисәтү табличкасы эленеп торырга тиеш; бакчачылык, яшелчәчелек, дача кооперативлары, туристлык базалары, спорт, Хезмәт һәм ял лагерьлары территорияләрендә хайваннарны тоту әлеге кагыйдәләр таләпләрен үтәп рөхсәт ителә һәм юридик затның локаль норматив актлары белән җайга салына. Җәйге сезон тәмамлангач, хайваннарны бакчачылык, яшелчәчелек, дача кооперативлары, туристик базалар, спорт, Хезмәт һәм ял лагерьлары территорияләрендә тиешенчә карап тормыйча калдыру тыела.

3.5. Хайваннарны урамда йөртү тәртибе:

торак биналардан, күп катлы торак йортларның подъездларыннан, башка изоляцияләнгән территорияләрдән урамга поводкада, ә Россия Федерациясе Хөкүмәте карары белән расланган потенциаль куркыныч этләр исемлегенә кертелгән этләрне поводкада һәм бордникта чыгарырга рөхсәт ителә. Кешеләр күпләп җыела торган урыннарда эт хуҗасы белән бергә поводкада һәм бордникта булырга тиеш. Этне муниципаль берәмлек башкарма хакимияте органының норматив хокукый акты белән рөхсәт ителгән урыннарда ирекле йөртү өчен алып барырга була. Этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыклар булмаганда, буш урыннарда, әлеге кагыйдәләрне үтәп, аз кеше урыннарында йөрергә рөхсәт ителә; урамда һәм автомагистральләр янында эт хуҗасы автомобиль юлының йөрү өлеше кисешкән урында, балалар мәйданчыкларында, стадионнарда, мәктәпкәчә, мәктәп һәм фатир территорияләрендә, күршеләрендә медицина күрсәтмәләре булмаганда һәм аларның язма ризалыгы булганда, рөхсәт ителә.; хайванның хуҗасы яки аның вәкаләтле затыннан башка читкә чыгуы мөмкин булмаганда, хайванның милек хокукында яки башка хокукта булган җир участогы территориясендә этне ирекле тоту рөхсәт ителә; гомуми файдаланудагы йортларда этне ирекле тоту, шулай ук аны төнлә саклау хезмәте күрсәтү өчен бары тик килешкәндә генә чыгару рөхсәт ителә.;

3.6. Җәмәгать транспортында хайваннарны ташу тиешле транспорт чараларыннан иминлекне тәэмин итә торган һәм пассажирларны борчуга сала торган чараларны үтәгәндә билгеләнгән кагыйдәләрне үтәп башкарыла.

3.7. Ветеринария һәм санитария-эпидемиология таләпләрен үтәп, әлеге максатлар өчен махсус җиһазландырылган урыннарда терлекләр сату рөхсәт ителә.

4. Әлеге кагыйдәләрне бозган өчен җаваплылык

Әлеге кагыйдәләрне бозуда гаепле физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар гамәлдәге законнар нигезендә җаваплы. Гражданнарның сәламәтлегенә китерелгән зыян яисә хайваннар мөлкәтенә китерелгән зыян законда билгеләнгән тәртиптә каплана.

Әлеге Кагыйдәләрдә каралмаган хайваннарны тоту буенча бүтән таләпләр Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары белән җайга салына.